

УДК 347.965(477)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.6.26>**Олександра Северінова,**

канд. політ. наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління

факультету № 3

Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-СТРУКТУРНА ПОБУДОВА ЗБРОЙНИХ СИЛ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОРІЧЧЯ

Актуальність статті полягає в тому, що перші округи були утворені на території Російської імперії в 1862 р., до кінця XIX століття ця система поширилася на всю країну. Після Жовтневої революції наказом Народного комісара у військових справах від 23 січня 1918 р. військово-окружна система була ліквідована, її функції передавалися військовим відділам Рад робочих, солдатських і селянських депутатів. Проіснувала ця структура недовго, та вже в березні 1918 р. був відновлений Петроградський військовий округ. Декретом Ради Народних Комісарів від 4 травня 1918 р. територія була розділена на 11 військових округів, що відіграли важливу роль у Громадянській війні. Стаття присвячена дослідженню особливостей організаційно-структурної побудови Збройних Сил у першій половині ХХ сторіччя. Також у статті проаналізовано основні напрями та підходи різних учених до вивчення вказаної проблематики. З'ясовано, що головна роль у відбитті можливої агресії вірогідного супротивника вищим військовим керівництвом відводилася найчисленнішому виду Збройних сил СРСР – Сухопутним військам. Їх питома вага до кінця Великої Вітчизняної війни становила більше ніж 80% загальної чисельності радянських Збройних сил. До складу Сухопутних військ входили стрілецькі, бронетанкові й механізовані війська, артилерія, кавалерія і спеціальні війська: інженерні, зв'язку, хімічні, автомобільні, дорожні тощо. Загальна тенденція їх будівництва зводилася в основному до повної моторизації, посилення вогневих і маневрених можливостей усіх родів військ, підвищення оперативної й тактичної самостійності частин, з'єднання й об'єднання для вирішення бойового завдання. Наголошено, що із закінченням Великої Вітчизняної війни й початком демобілізації особового складу діючої армії перед Головнокомандувачем Сухопутними військами виникли завдання, пов'язані зі скороченням військ і їх передислокацією, розробкою та переведенням частин і з'єднань на нові штати, прийняті в мирний час, тощо. Зроблено висновок, що діяльність Головнокомандувача Сухопутними військами в перші післявоєнні роки була спрямована на переведення частин і з'єднань, стрілецьких, а також бронетанкових і механізованих військ на нову організаційно-штатну структуру, розроблену з урахуванням бойового досвіду Великої Вітчизняної війни з одночасним насиченням військ повітряною військовою технікою і транспортними засобами, що істотно підвищило рухливість радянських сухопутних військ.

Ключові слова: Збройні сили, військово-службові відносини, військові статuti, військова служба, організаційно-структурна побудова.

Постановка проблеми. Перші округи були утворені на території Російської імперії в 1862 р., до кінця XIX століття ця система поширилася на всю країну.

Після Жовтневої революції наказом Народного комісара у військових справах від 23 січня 1918 р. військово-окружна система була ліквідована, її функції передавалися військовим відділам Рад робочих, солдатських і селянських депутатів. Проіснувала ця структура недовго, уже в березні 1918 р. був відновлений Петроградський військовий округ. Декретом Ради народних комісарів від 4 травня 1918 р. територія була розділена на 11 військових округів, що відіграли важливу роль у Громадянській війні.

Метою статті є розгляд організаційно-структурної побудови Збройних сил у першій половині ХХ сторіччя.

Виклад основного матеріалу. У ході військової реформи 1924–1925 рр. структура керівництва окружної ланки перебудовувалася відповідно до нової організації центральних органів військового управління. В окружному апараті, окрім штабу, створювалися два нові органи – управління й інспекторат округу. Управління здійснювало адміністративне керівництво, відповідало за організацію життя й діяльність військ. Інспекторат вирішував завдання, пов'язані з інспекцією частин і з'єднань.

Артилерійське, військово-інженерне, військово-господарче управління й відділ броньових сил, що раніше були самостійними одиницями, об'єднувалися в єдиний орган, підлеглий начальникові постачання округу. Політичне управління, управління ВПС, військово-санітарне та військово-ветеринарне управління не зазнавали організаційних змін.

Попри те що ця структура зміцнила систему управління військового округу, вона не відповідала сучасному їй етапу розвитку Червоної Армії, зокрема підвищенню ролі технічних військ. Осінню 1926 р. була проведена ще одна реорганізація управлінського апарату. Управління і штаб були об'єднані в єдиний орган – штаб військового округу, замість різних окружних інспекцій уведені посади начальників спеціальних військ. Це спростило структуру окружного апарату, скоротило кількість управлінь, інспекцій, відділів і відділень, зменшило чисельність особового складу в них на третину [1, с. 143].

Остаточна структура апарату управління військового округу оформилася в 1930-і роки. Керівництво військами округу здійснювала Військова рада, колегіальний орган військового політичного керівництва, призначений для обговорення, а іноді й для вирішення принципових питань військового будівництва. Очолював Війскову раду командувач військами округу.

Військова рада округу несла повну відповідальність за політичну й моральну підготовку особового складу своїх з'єднань, стан військової дисципліни, навчальну та бойову підготовку, бойову й мобілізаційну готовність частин та установ, що знаходилися на території округу.

Безпосереднє керівництво військами округу командувач здійснював через штаб округу, який організаційно складався з таких відділів: оперативного, розвідувального, організаційно-мобілізаційного, військових повідомлень, облаштування тилу й постачання, укомплектовування і служби військ, укріплених районів, топографічного, фінансової й господарської частини.

Відділи штабів округу вирішували такі питання: військово-адміністративного управління, формування, укомплектовування, постачання, бойової й політичної підготовки військ, планування, мобілізаційного й оперативного використання військ.

Окрім штабу, в окружний апарат входили управління начальників військ і спеціальних служб (військово-повітряних сил, артилерії, автобронетанкових військ, інженерних військ, протиповітряної оборони, інтендантської) і відділи (бойової підготовки, зв'язку, хімічного захисту, постачання паливно-мас-

тильними матеріалами (ГСМ), санітарний, ветеринарний, кадрів, фінансовий, фондového майна, інспекції) [2, с. 11].

Ця структура виявилася досить ефективною, давала змогу оперативно вирішувати багато питань військового будівництва.

На 22 червня 1941 р. територія Радянського Союзу була розділена на 16 військових округів: Прибалтійський Особливий, Західний Особливий, Київський Особливий, Ленінградський, Одеський, Архангельський, Північнокавказький, Закавказький, Московський, Приволзький, Середньоазіатський, Уральський, Сибірський, Забайкальський, Харківський, Орловський. На Далекому Сході функції військового округу виконував Далекосхідний фронт.

З початком Великої Вітчизняної війни окружні командування послужили основою для формування фронтової й армійської ланки управління військами. 22 червня 1941 р. Прибалтійський, Західний і Київський Особливі військові округи були перетворені, відповідно, у Північно-західний, Західний і Південно-західний фронти, а на базі Одеського військового округу розгорнута 9-а армія. Надалі ця практика була продовжена, крім того, окружні командування були найближчим резервом для поповнення вищих командних кадрів діючої армії.

Головними завданнями військових округів впродовж усієї війни були мобілізація військовозобов'язаних, формування об'єднань, з'єднань і частин, підготовка поповнення й командного складу для діючої армії. На думку автора, обсяг робіт, виконаних керівництвом округів на цьому напрямі, характеризують такі цифри: за період із липня по грудень 1941 р. в діючу армію з внутрішніх округів було спрямовано 291 дивізію і 94 бригади [3, с. 164]. Вагоме значення особливо для прифронтових округів мала організація протиповітряної оборони й мобілізація цивільного населення для виконання військово-інженерних робіт.

У ході війни неодноразово мінялася кількість військово-адміністративних одиниць, їх територія, але структура управління військами й установами округів, як і завдання, що покладаються на неї, залишалися незмінними.

Після закінчення Великої Вітчизняної війни перед керівництвом країни постало питання про проведення демобілізації діючої армії та переведення Збройних Сил на штати мирного часу. Особлива роль у вирішенні цього питання відводилася військовим округам.

Згідно з наказом Народного комісара оборони «Про організацію нових військових

округів і про зміну меж існуючих військових округів» від 9 липня 1945 р. № 0139, здійснювалося нове військово-адміністративне ділення країни. При цьому управлінські структури округів формувалися на основі фронтових та армійських командувань діючої армії. Отже, спостерігався процес, зворотний тому, що був характерним для початкового періоду війни, коли на основі окружних структур розгорталася фронти й армії.

Згідно із цим наказом, система військових округів виглядала таким чином: Ленінградський військовий округ, Мінський військовий округ, Барановичевський військовий округ, Московський військовий округ, Смоленський військовий округ, військовий округ Горького, Донський військовий округ, Ставропольський військовий округ, Кубанський військовий округ, Тбіліський військовий округ, Бакинський військовий округ, Степовий військовий округ, Туркестанський військовий округ, Воронежський військовий округ, Західносибірський військовий округ, Прибалтійський військовий округ, Особливий військовий округ, Прикарпатський військовий округ, Таврійський військовий округ, Казанський військовий округ, Східносибірський військовий округ, Львівський військовий округ, Київський військовий округ, Одеський військовий округ, Привольський військовий округ, Уральський військовий округ, Південноуральський військовий округ, Харківський військовий округ, Біломорський військовий округ [4, с. 383]. Формування окружного управління на основі фронтового й армійського командування дало змогу організувати і провести в найкоротший термін переклад Збройних Сил на штати мирного часу.

По мірі скорочення армії скасовувалися деякі військові округи. До кінця 1946 р. їх залишилося 21. Зміна меж округів і зменшення їх чисельності проводилися з урахуванням необхідності надійного забезпечення безпеки СРСР. Так, на території Далекого Сходу у вересні – жовтні 1945 р. було утворено три округи: на базі Забайкальського фронту – Забайкальсько-амурський округ, на базі 1-го Далекосхідного фронту – Приморський, на базі 2-го Далекосхідного фронту – Далекосхідний округ. У травні 1947 р., згідно з постановою Ради міністрів СРСР, на базі Забайкальсько-амурського округу створюється Головне командування військ Далекого Сходу. Йому були підпорядковані Далекосхідний (командувач – генерал-полковник Н.І. Крилов), Приморський (командувач – генерал-полковник С.С. Бірюзов) і Забайкальський (командувач – генерал-полковник К.А. Коротеєв)

військові округи, а також 5-й, 7-й військово-морські флоти (створені на базі Тихоокеанського флоту) й Амурська військова флотилія. Тим самим досягалася централізоване, більш оперативне керівництво військами і силами флоту на сході країни, забезпечувалася більш високий рівень їх бойової готовності. Головнокомандувачем військами на Далекому Сході був призначений Маршал Радянського Союзу Р.Я. Малиновський.

У подальші роки йшов подальший пошук найбільш доцільних форм військово-адміністративного поділення країни. Кількість і склад військових округів зазнавали відповідних змін. Так, у лютому 1946 р. Барановичевський і Мінський військові округи були об'єднані в Білоруський військовий округ, а в липні 1951 р. на базі Біломорського округу був утворений Північний військовий округ, що проіснував до 1960 р. [5, с. 51].

Радянські війська, дислоковані в країнах Східної Європи, були об'єднані в групи військ, які виконували функції військових округів. Їх робота ускладнювалася необхідністю організації побутового забезпечення й повсякденного бойового навчання, постійної взаємодії з владою незалежної держави, цивільною адміністрацією, а також дипломатичними та партійними структурами.

На базі управління 2-го Білоруського фронту 29 травня 1945 р. була утворена Північна група військ зі штабом у м. Легніці, частини якої дислокувалися на території західної Польщі – у Сілезії й Померанії. До її складу ввійшли 19-а, 43-а, 52-а, 65-а загальновійськові та 5-а гвардійська танкова армії.

9 червня 1945 р. на основі управління 1-го Білоруського фронту була створена Група радянських окупаційних військ у Німеччині зі штабом у м. Потсдамі (у 1946 р. переведений у В'юнсдорф). Спочатку до групи входили 10 армій – 1-ої, 2-ої, 3-ої, 4-ої гвардійські танкові, 2-ої, 3-ої, 5-а ударні, 8-а гвардійська, 47-а загальновійськова й 16-а повітряна армія, але до 1949 р. їх залишилося 6 – 4 танкові, 8-а гвардійська і 3-а ударна (штурмова).

10 червня 1945 р. на території Австрії й Угорщини на базі управління 1-го Українського фронту була сформована Центральна група військ з штабом у м. Баден. Спочатку вона складалася з 3 гвардійських загальновійськових армій – 4-ої, 5-ої і 7-ої. Але вже з кінця 1945 р. почалося виведення двох останніх армій на Україну, а після його завершення була розформована й 4-а гвардійська армія. Таким чином, до початку 1950-х років група військ складалася з окремих частин і з'єднань, які мали надавати підтримку групі радянських військ у Німеччині.

Останньою 15 червня 1945 р. була утворена Південна група військ, з'єднання якої дислокувалися на території Югославії (1 дивізія), Румунії й Болгарії. Основу групи становили дві загальновійськові армії – 26-я і 37-а. Після підписання в 1947 р. мирного договору з Румунією та Болгарією вона припинила своє існування, а її функції перейшли до Особливої механізованої армії.

Правовий статус радянських військ, що знаходилися на території країн Східної Європи, визначався відповідними договорами. У них містилися положення про невтручання у внутрішні справи цих країн, були погоджені чисельність і дислокація радянських військ, їхня юрисдикція, порядок проведення навчань і маневрів, говорилося про повагу й дотримання національних законів, а також містилася низка інших положень.

Таким чином, нова військово-адміністративна система, на думку автора, сприяла оптимізації управління Збройними силами СРСР в умовах загального скорочення армії і флоту, демобілізації особового складу, організаційно-штатної реорганізації частин і з'єднань і переозброєння Радянської Армії, що, у свою чергу, підвищувало обороноздатність країни. Крім того, великі угруповання радянської Армії були дислоковані на території країн Східної Європи. Вони розглядалися вищим військовим керівництвом країни як першого стратегічного ешелону.

Головна роль у відбитті можливої агресії вірогідного супротивника вищим військовим керівництвом відводилася найчисленнішому виду Збройних сил СРСР – Сухопутним військам. Їх питома вага до кінця Великої Вітчизняної війни становила понад 80% загальної чисельності радянських Збройних сил. До складу Сухопутних військ входили стрілецькі, бронетанкові й механізовані війська, артилерія, кавалерія і спеціальні війська: інженерні, зв'язку, хімічні, автомобільні, дорожні тощо. Загальна тенденція їх будівництва зводилася в основному до повної моторизації, посилення вогневих і маневрених можливостей усіх родів військ, підвищення оперативної й тактичної самостійності частин, з'єднання й об'єднання в рішення бойовий завдання.

Із закінченням Великої Вітчизняної війни та початком демобілізації особового складу діючої армії перед Головнокомандувачем Сухопутними військами виникли завдання, пов'язані зі скороченням військ і їх передислокацією, розробкою і переведенням частин і з'єднань на нові штати, прийняті в мирний час, тощо.

Ще до закінчення бойових дій на Далекому Сході почалося реформування Сухопутних військ. Уже до серпня 1945 р. перестали існувати управління 20 загальновійськових армій, 40 стрілецьких корпусів і 160 стрілецьких дивізій. При цьому не підлягали реорганізації всі гвардійські з'єднання; танкові, механізовані, артилерійські, інженерні, зв'язки й частини ППО.

До середини 1946 р. з 72 управлінь загальновійськових і танкових армій, що були до травня 1945 р., залишилося більше 30. При цьому більш ніж у 1,5 рази – з 6 до 10 – збільшилася кількість танкових армій, перейменованих у механізовані.

Генеральним штабом за пропозицією Головнокомандувача Сухопутних військ були затверджені нові штати загальновійськової й танкової армії, які розроблені з урахуванням бойового досвіду Великої Вітчизняної війни та масового постачання на озброєння новітніх зразків зброї й бойової техніки, що істотно підвищувало вогневу потужність і рухливість частин і з'єднань Сухопутних військ.

Так, загальновійськова армія включала 3 стрілецькі корпуси (у кожному – по 3 стрілецькі дивізії, корпусна артилерійська бригада, важкий танковий і реактивний мінометний полки, саперний батальйон, батальйон зв'язку та зенітно-артилерійський дивізіон), зенітно-артилерійську дивізію, гарматну бригаду, окремі полки: 1–2 важких танкосамохідних, зв'язку, автотранспортний. У результаті моторизації й механізації з'єднань і частин загальновійськова армія придбала рухливість, що не поступалася рухливості танкових армій періоду Великої Вітчизняної війни. Для неї стало можливим успішніше вирішувати завдання прориву підготовленої оборони супротивника, нестримно розвивати успіх на велику глибину, швидко оточувати і знищувати у взаємодії з іншими арміями його великі угруповання.

У 1946 р. пройшов реорганізацію стрілецький корпус. У його складі, замість трьох стрілецьких дивізій, стало дві стрілецькі й одна механізована дивізії. Крім того, до його складу ввійшли додаткові артилерійські протитанкові, мінометні й зенітні частини. Це збільшило в корпусі кількість артилерії на 21%, а вага вогневого залпу корпусу виросла з 5 тонн у кінці війни до 37 тонн у 1953 р.

Серйозній реорганізації піддалися великі рухливі з'єднання. За ініціативою Командувача бронетанковими і механізованими військами було утворено 20 механізованих армій. Формувалися вони на основі шести гвардійських танкових армій, створених ще

в роки війни, і чотирьох загальновійськових армій. Типова механізована армія включала до свого складу 2 танкові, 2 механізовані й 1 зенітно-артилерійську дивізії, моторизовано-інженерну бригаду, розвідувальний мотоциклетний полк, полк зв'язку і дрібніші армійські частини. Маючи порівняно із загальновійськовою армією досконалішу організацію, маючи значно більше танків і САУ новітніх конструкцій, потужні артилерійські й зенітно-артилерійські засоби, вони були високоманевреним та ефективним засобом для розвитку оперативного розвитку, а за сприятливих умов оперативного успіху – у стратегічній.

У подальші роки в стрілецьких військах спостерігався процес скорочення частин і з'єднань, а також розукрупнення тих, що залишилися, з одночасним переведенням їх на нову організаційно-штатну структуру.

Так, за 1945–1947 рр. було розформовано близько 300 дивізій, водночас 120 дивізій переформувалися в стрілецькі бригади, а їх полки – у батальйони бригади [6, с. 21].

Стрілецькі дивізії, що залишилися, завершили перехід на штати затвержені Генеральним штабом у грудні 1944 р. Кожна стрілецька дивізія включала такі основні частини: 3 стрілецькі полки, артилерійську бригаду (гарматний, гаубичний і мінометний полки), 3 артилерійські дивізіони (протитанковий, самохідний і зенітний), 4 окремі батальйони (навчальний, зв'язку, саперний і медико-санітарний), 2 окремі роти (моторизовану розвідувальну й хімічну). У подальші роки апаратом Головнокомандувача Сухопутними військами була продовжена робота з удосконалення організаційно-штатної структури дивізії. Так, артилерійська бригада й зенітно-артилерійський дивізіон були переформовані в окремі полки. Окрім цього, кожна дивізія посилювалася танкосамохідним полком, а стрілецькі полки – батареями самохідних артилерійських установок (САУ) СУ-76. У великій кількості на озброєння підрозділів стрілецьких військ стали надходити автомобілі, бронетранспортери, тягачі і спеціальні машини. Так, у 1948 р. у дивізії було 1488 автомашин, тягачів і бронетранспортерів, тоді як у 1944 р. – лише 419. У результаті заміни застарілих зразків озброєння новими та включення до складу дивізій і полків танків і САУ вага артилерійсько-мінометного залпу дивізії до кінця 1946 р. порівняно з 1944 р. зросла з 1589 до 3500 кг, а кількість куль, що випускаються, у хвилину збільшилася з 491 тис. до 652 тис. Проте істотним недоліком в організації стрілецької дивізії залишається недостатня кількість зенітних засобів, інженерна техніка й засіб зв'язку.

Ці заходи командування Сухопутних військ сприяли підвищенню вогневої потужності й рухливості підрозділів стрілецьких військ, які тепер були здатні самостійно вирішувати весь спектр бойових завдань сучасного бою.

У зв'язку з демобілізацією особового складу діючої армії підрозділи стрілецьких військ трималися в скороченому складі, але в 1948–1950 рр. у зв'язку з погіршенням стосунків із колишніми союзниками по Антигітлерівській коаліції майже всі вони відновили колишню чисельність.

У той же період у Радянській Армії з'явилися кулеметно-артилерійські дивізії, утворені за ініціативою Головнокомандувача Сухопутних військ на базі стрілецьких з'єднань і кулеметно-артилерійських бригад (розгорнуті в 1946 р. на базі укріплених районів). Кулеметно-артилерійські дивізії призначалися для зайняття оборони на задалегідь підготовлених рубежах у пограничних районах на основних стратегічних напрямках задля прикриття розгортання військ внутрішніх військових округів. Усього було створено 26 подібних дивізій.

У зв'язку з вірогідністю ведення бойових дій у гірській місцевості на південних межах Радянського Союзу – на Кавказі й у Середній Азії, у сухопутних військах значно зросла кількість гірськострілецьких з'єднань. Якщо до середини 1947 р. в рядах Радянської Армії залишалось всього 2 такі дивізії в Прикарпатському військовому окрузі, то до 1953 р. їх було вже 11, зосереджених в основному на південних рубежах країни: 7 дивізій на Кавказі і 2 – у Туркестані. У складі кожної гірськострілецької дивізії числилося по 4 гірськострілецького полку з частинами посилення. У свою чергу, кожен із гірськострілецьких полків складався з 2 гірськострілецьких батальйонів 3 окремих батарей (120-мм мінометів, САУ, зенітно-артилерійська), 4 окремих рот (саперна, зв'язку, автомобільна, в'ючних тварин), 3 окремих взводів (кінної розвідки, комендантський, господарський), медпункту й полкової школи.

Висновки

Отже, діяльність Головнокомандувача Сухопутними військами в перші післявоєнні роки була спрямована на переклад частин і з'єднань, стрілецьких, а також бронетанкових і механізованих військ на нову організаційно-штатну структуру, розроблену з урахуванням бойового досвіду Великої Вітчизняної війни з одночасним насиченням військ новітньою військовою технікою і транспортними засобами, що істотно підвищило рухливість радянських сухопутних військ.

Список використаних джерел:

1. Ордена Ленина Московский военный округ. Москва : Московский рабочий, 1985. 621 с.
2. Иринархов Р.С. Киевский особый... Москва : АСТ, Минск : Харвест, 2006. 622 с.
3. Великая Отечественная война 1941–1945 : энциклопедия / гл. ред. Козлов М.М. Москва : Советская энциклопедия, 1985. 832 с.
4. Русский архив: Великая Отечественная: Приказы Народного комиссара обороны СССР (1943–1945 гг.). Москва : ТЕРРА, 1999. Т. 13. 368 с.
5. Бабаков А.А. Вооружённые Силы СССР после войны (1945–1986 гг.): История строительства. Москва : Воениздат, 1987. 287 с.
6. Феськов В.И., Калашников К.А., Голиков В.И. Советская Армия в годы «холодной войны» (1945–1991). Томск : Издательство Томского университета, 2004. 246 с.

Oleksandra Severinova. Organizational and structural construction of the Armed forces in the first half of the XX century

The relevance of the article is that the first districts were formed on the territory of the Russian Empire in 1862, and by the end of the XIX century, this system spread throughout the country. After the October Revolution, by order of the People's Commissar for Military Affairs of January 23, 1918, the military district system was abolished, and its functions were transferred to the military departments of the Soviets of Workers', Soldiers', and Peasants' Deputies. This structure did not last long, but in March 1918 the Petrograd Military District was restored. By decree of the Council of People's Commissars of May 4, 1918, the territory was divided into 11 military districts, which played an important role in the Civil War. The article is devoted to the study of the peculiarities of the organizational and structural construction of the Slaughter Forces in the first half of the twentieth century. The article also analyzes the main directions and approaches of various scientists to study this issue. It was found that the main role in repelling the possible aggression of a probable enemy by the top military leadership was given to the most numerous type of the Armed Forces of the USSR – the Land Forces. Their share by the end of the Great Patriotic War was over 80% of the total number of Soviet Armed Forces. The Land Forces included infantry, armored and mechanized troops, artillery, cavalry and special forces: engineering, communications, chemical, automobile, road, etc. The general tendency of their construction was reduced mainly to full motorization, strengthening of fire and maneuverability of all types of troops, increase of operative and tactical independence of units, connection and association in the decision of a combat task. It is emphasized that with the end of the Great Patriotic War and the beginning of demobilization of the personnel of the army before the Commander-in-Chief of the Land Forces there were tasks related to the reduction of troops and their redeployment, development and transfer of units and formations to new states. others. It is concluded that the activities of the Commander-in-Chief of the Land Forces in the first postwar years were aimed at transferring units and formations, infantry, as well as armored and mechanized troops to a new organizational and staff structure, developed taking into account the combat experience of the Great Patriotic War military equipment and vehicles, which significantly increased the mobility of Soviet ground forces.

Key words: Armed forces, military-service relations, military statutes, military service, organizational-structural construction.